

MIRGOOTAA FI DIRQAMOOTA KEESSAN SIMANNAA IRRATTI

Odeeffannoon kun isiniifidha:

ga'eessa yoo taatan (waggaa 18 ol)

yoo eegumsa idil-addunyaaf (kooluugaltummaas ni jedhama) biyya Laatviyaa keessatti iyyattanii fi amma iyyataa eegumsa idil addunyaa taatan.

Simannaan maali?	3
Maal argattu?	6
Mirga kunuunsa fayyaa	7
Mirga barnootaa daa'immaniif	10
Mirga hojii	11
Barnoota afaanii fi leenjii ogummaa	12
Sanada iyyataa eegumsa idil-addunyaa ta'uu keessan agarsiisu	13
Eessa turtu?	13
Haalota itti iyyataan to'annoo jala ooluu danda'u	18
Dirqamoonni simannaa keessan maali?	19
Dirqamoota keessan yoo hin bahanne maaltu ta'a?	20
Eeyyama aangawootaa malee gara biyya EU+ kan biraatti yoo imaltan maaltu tra'a?	21
Biyya EU+ eeyyama malee keessaa baatanitti erga deebifamtanii maaltu ta'a?	21
Murtoo aangawootaa ol iyyachuu dandeessu	22
Deeggarsa seeraa argachuu dandeessu	23
Odeeffannoo qunnamtii	24

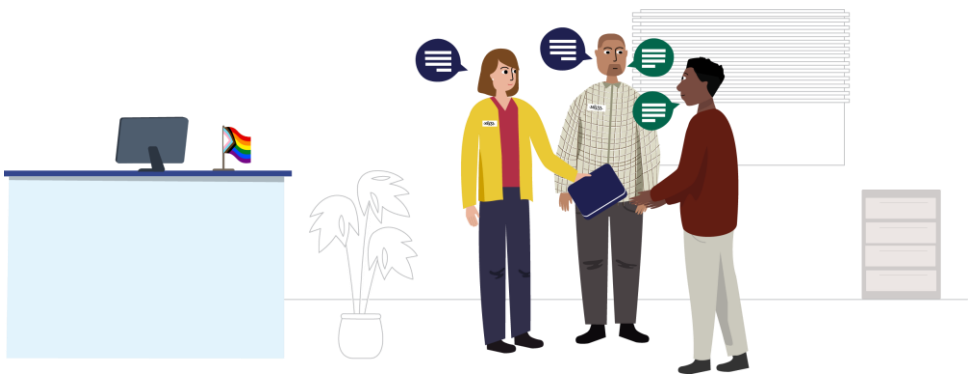
SIMANNAAN MAALI?

Simannaa jechuun osoo aangawoonni qorannoo iyyata eegumsa idil-addunyaa keessanii akka xumuran eegdanii deeggarsa akka iyyataa tokkootti argattanidha. Mirgootaa fi dirqamoota simannaa barruu kana keessatti ibsame ni dabalata.

Laatviyaatti qaamoleen koolu galtoota seensaafi keessummeessuuf itti gaafatamummaa qaban Eegdota Daangaa Naannoo fi Waajjira Dhimma Lammummaa fi Godaansaati.

Abbaan taayitaa iyyata koolugaltummaa keessan qorachuuf itti gaafatamummaa qabu Waajjira Dhimma Lammummaa fi Godaansaati.

Qondaaltonni Eegdota Daangaa Naannoo odeeffannoo birooshura kana keessatti kenname argachuu keessan akka mirkaneessitanii fi mallatteessitan isin gaafatu. Wanti ifa hin taane yoo jiraate Qondaaltota Eegdota Daangaa Naannoo gaafadhaa.

Bayya kana keessatti nagaa keessani.

Yeroo turtii keessanitti, qondaaltonni Eegdota Daangaa Naannoo ykn Waajjira Dhimma Lammummaa fi Godaansaa haala keessan irratti hundaa’uun tajaajila galmee fi deeggarsa isin bira jiru isin beeksisu.

Dhaabbilee biroo odeeffannoo fi deeggarsa kaffaltii malee gaafachuu dandeessu. Tarree dhaabbilee dhuma barruu kanaa irratti argachuu dandeessu.

Barbaachisaa yoo ta’e, **nama afaan hiiku** tokko qondaaltota waliin afaan hubatteen akka wal qunnamtu si gargaara. Hiiktuun waan ati jettu nama biraatti hin ibsu.

Odeeffannoo waa’ee adeemsa koolugaltummaa fi seera hordofuu qabdan barruu adda biraa keessatti argachuu dandeessu.

Amma biyya EU+ kan taate Laatviyaa keessa jirtu.

Biyyoonni EU+ kan ta'an:

Biyyoota Miseensota Gamtaa Awurooppaa (EU) 27: Awustiriyaa, Beeljiyeem, Bulgaariyaa, Kirooshiyaa, Qoophiroos, Cheek, Deenmaark, Istooniyaa, Fiinlaand, Faransaay, Jarmanii, Giriik, Hangaarii, Xaaliyaan, Laatviyaa, Luutaaniyaa, Luugeembarg, Maaltaa, Neezerlaand, Poolaand, Poorchugaal, Rippaabilika Aayerlaandii, Roomaaniyaa, Isloovaakiyaa, Isloovaaniyaa, Ispeen, Siwiidin fi

biyyoota biroo 4: Ayislaand, Lechtenistiyaan, Noorweey, Siwiizerlaand

Xiyyeeffannoo!

Iyyattoonni biyyoota EU+ hunda keessatti mirga fi dirqama simannaa walfakkaataa qabu.

Kooluugaltummaa iyyachuu fi gara biyyoota EU+ birootti imalu ilaalchisee seeronni ni jiru.

Kooluugaltummaa gaafachuu fi iyyata keessan biyya EU+ jalqaba dhuftan keessatti galmeessuu qabdu, yoo aangawoonni haala biraa isinitti himan irraan kan hafe.

Iyyata kooluugaltummaa keessan qorachuuf itti gaafatamummaa kan qabu biyyi EU+ tokko qofa. Angawoonni Laatviyaa keessa jiran biyyi Gamtaa Awurooppaa kam iyyata kooluugaltummaa keessaniif itti gaafatamummaa akka qabdu murteessuuf hojimaata ni hordofu.

Laatviyaa keessa turuu qabdu. Hayyama aangawoota malee gara biyya EU+ kan biraa deemuu hin dandeessan. Yoo deemtan, wanti hamaan jiraachuu danda'a. Qajeelfamni kooluugaltummaa keessan Laatviyaa keessatti dhaabbachuu danda'a. Biyya biraa keessatti bilisummaan sochii keessanii daangeffamuu danda'a akkasumas tajaajilli simannaa tokko tokkos ni haqama.

▶ MAAL ARGATTU?

Angawoonni iyyata eegumsa idil-addunyaa keessan yeroo qoratan, haala maallaqaa keessan tilmaama keessa galchuun, yoo giddugala bakka jireenyaa koolu galtoota keessa jiraatte, siif argatta:

- bakka jireenyaa

- oomishoota qulqullina dhuunfaa

- nyaata

- uffata

- maallqa baasii guyyaaf

MIRGA KUNUUNSA FAYYAA

Aangawoonni **kunuunsa fayyaa barbaachisaa** ta'e akka argattan ni mirkaneessu. Kunis fakkeenyaaf, daawwannaa narsii ykn doktora, qorannoo dhukkuboota ciccimoo fi haala yeroo dheeraa, qoricha hakiima ajajuu fi deeggarsa fayyaa sammuu dabalatee ta'uu danda'a.

Rakkoo fayyaa yoo qabaattan hojjetootatti himaa.

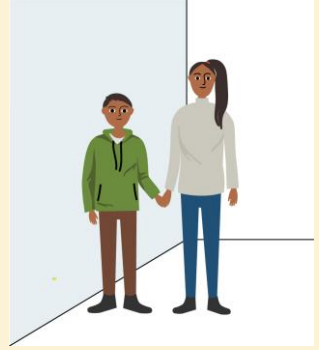
Yoo balaa yaalaa hatattamaa keessa jirta ta'e ykn miidhamtee fi yaala hatattamaa barbaadde, qondaaltotatti himi ykn lakkoofsa balaa tasaa bilisaa 112 bilbili.

Qormaata fayyaa doktora ykn narsiitiin ni taasifama. Fayyaa keessan madaaluun gargaarsa siif kennu. Haala fayyaa amma keessa jirtu ykn kan darbe, seenaa talaallii kee, fi qoricha fudhattu kamiyyuu gaaffii si gaafatu. Akkasumas waa'ee miidhaa, dhukkubbii, haala fayyaa ykn yaaddoo si mudachuu danda'u kamiyyuu si gaafatu.

Laatviyaatti iyyanni koolugaltummaa keessan erga galmaa'ee bakka jireenyaa galtanii booda qorannoo dhukkuba tiruu ni taasiftu, kunis dirqama.

Yoo fedhii addaa qabaattan deeggarsa addaa argachuuf mirga ni qabdu.

Hojjetootatti himaa yoo:

- yoo isin dhukkubaa jiraate
- ulfa taatan ykn ta'uu dandeessan
- miseensa maatii deeggarsa addaa barbaadan yoo qabaattan
- qaama miidhamummaa yoo qabaattan (fakkeenyaaf, sochiin qaamaa daangeffame, dhageettii dhabuu, ijaan arguu dhabuu)
- yeroo hunda naasuun, yaaddoon ykn sodaan yoo isinitti dhagahame, rafuu yoo dadhabdan, ykn yaada gadhee yoo isinitti dhaga'ame
- jeequmsa ykn dararaa darbeen rakkachaa yoo jiraattan
- nageenyi yoo isinitti hin dhagahamne, yoo doorsifamtan, ykn nama wayii sodaattan kunis nama beektan ykn hin beekne ta'uu danda'a
- waan hin barbaanne hojjechuuf dirqamtanii ture ykn dirqamtanii yoo jiraattan
- sababa amantii keessaniin, nama jaalattanii, akkaataa itti uffattanii irratti nageenyi isinitti dhagahamuu yoo baate
- umuriin keessan 18 gadi yoo ta'e, kophaa keessan yookaan miseensota maatii biroo wajjin maatii keessan malee yoo dhuftan.

Deeggarsi addaa kan kennamuu danda'u qondaaltonni Eegdoti Daangaa Naannoo ykn Waajjira Dhimma Lammummaa fi Godaansaa fedhii addaa keessan yoo beekan qofa.

Qondaaltonni Eegdota Daangaa Naannoo fi Waajjira Dhimma Lammummaa fi Godaansaa gaaffii isin gaafatu, akka:

- **fedhii addaa** keessan madaaluu
- **deeggarsa addaa maaltu** isiniif gaarii akka ta'e adda baasaa.

Kunis **saaxilamummaa madaallii fedhii addaa** jedhama.

Namni afaan hiiku afaan isin hubattaniin akka wal qunnamtan isin gargaara, yoo barbaachisaa ta'e.

Deeggarsa addaa yoo barbaaddan yeroo hunda qondaaltota Eegdota Daangaa Naannoo ykn Waajjira Dhimma Lammummaa fi Godaansaa qunnamaa.

Deeggarsa kana hanga aangawoonni isin barbaachisa jedhanii yaadanitti ni argattu.

Doktoroota, narsoota, fi qondaaltota Eegdota Daangaa Naannoo fi Waajjira Dhimma Lammummaa fi Godaansaa amanachuu dandeessu, akkasumas bilisaan isaan waliin haasa'uu dandeessu. Odeeffannoon hundi iccitiin isaa ni eegama, jechuunis waliigaltee keessan malee namoota biroof hin qoodamu.

Wanti adda ta'e yoo lubbuun keessan ykn kan nama biraa balaadhaaf saaxilame qofa.

MIRGA BARNOOTAA DAA'IMMANIIF

Ijoolleen dhiiraa fi shamarran umuriin isaanii waggaa 18 gadi ta'e hundi mirga barnoota argachuu qabu.

Deeggarsa argachuuf mirga qabu, fakkeenyaaf afaan sabaa barachuu irratti.

Laatviyaa keessatti koolu galtoonni umurii 5 irraa eegalee barnoota mana barumsaa duraa argachuu, akkasumas carraa barnoota sadarkaa tokkoffaa (hanga waggaa 18) fi barnoota sadarkaa lammaffaa argachuu danda'u.

Warri dhaabbata barnootaa waliin tumsuu dabalatee barnoota daa'ima isaanii mirkaneessuuf dirqama qabu.

MIRGA HOJII

Haala keessan irratti hundaa’uun, iyyanni eegumsa idil-addunyaa Laatviyaatti erga galmaa’ee ji’a sadii booda hojjechuuf ulaagaa guutuu qabaachuu dandeessu.

Qondaaltonni Waajjira Dhimma Lammummaa fi Godaansaa, hojjettoonni hawaasummaa, fi gorsitoonni waa’ee dambiiwwan Laatviyaa keessatti hojiirra oolan isin beeksisu.

Kanneen kanaan ala ta’an tokko tokko jiru; fakkeenyaaf, yoo aangawoota waliin tumsa hin goone hojiin siif hin hayyamamu.

Ijoolleen dhiiraa fi shamarran umuriin isaanii waggaa 15 gadi ta’e hundi akka hojjetan hin hayyamamu (haala adda ta’e keessatti, umurii 13 irraa eegalee akka hojjetan hayyamamuu danda’a).

BARNOOTA AFAANII FI LEENJII OGUMMAA

Haala keessa jirtu irratti hundaa’uudhaan:

- koorsii afaan biyyoolessaa;
- koorsii barnoota lammummaa;
- barnoota ogummaa haaraa (leenjii ogummaa) barachuu.

Hojjetoonni waa’ee barnoota kanaa fi yoom akka jalqabuu dandeessan isin beeksisu.

SANADA IYYATAA EEGUMSA IDIL-ADDUNYAA TA'UU KEESSAN AGARSIISU

Sanada ofiisaa sanada eenyummaa koolugaltummaa jedhamu, kan ati iyyataa eegumsa idil-addunyaa ta'uu keessan ibsu ni argattu. Barreeffamni kun maqaa keessanii fi daataa dhuunfaa keessanii ni ibsa. Yeroo hunda of biraa qabachuu qabdu.

Kun sanada imalaa miti.

Eegdonni Daangaa Naannoo sanada eenyummaa koolugaltummaa erga iyyanni koolugaltummaa galmaa'ee booda kenna.

Xiyyeeffannoo! Akka hin ganne of eeggadhaa nama biraafis aka hin kennine.

EESSA TURTU?

Bakki isin yeroo iyyanni eegumsa idil-addunyaa keessan qoratamu itti bultan waan hedduu irratti hundaa'a.

Yoo hidhaa hin qabne ykn bakka murtaa'e tokkotti turuun si irraa barbaadamu, akkasumas maallaqa gahaa ofii fi miseensota maatii keessan jiraachisuuf hin qabdan ta'e, wiirtuu bakka jireenyaa koolu galtoota Waajjira Dhimma Lammummaa fi Godaansaatti ni keessummeessa.

Akkasumas baasii mataa keetiin ofii keetiifi miseensota maatii keetiif bakka jireenyaa qopheessuu dandeessa. Mootummaan baasii kana hin haguugu.

Bakka kamiyyuu yoo jiraattan mirgoota kana qabdu:

- **nageenya qabaadhaa:** hojjettoota dabalatee namni kamiyyuu isin doorsisuu, isin arrabsuu ykn isin miidhuu hin danda'u

- **abbaa manaa, haadha manaa, ijoollee fi obbolaa 18 gadi ykn fira kunuunsa ga'eessotaa guyya guyyaa barbaadan waliin turaa**
- **firoota keessan waliin turaa,** yoo nama guddaa kunuunsa guyya guyyaa barbaadu taatan

- maatii keessan wajjin **wal qunnamuuf** akkasumas **yoo eessa akka jiran hin beekne ta'e isaan argachuuf yaaluuf** gargaarsa argadhaa.

Yoo akkas jettanii amantan komii sirnaa dhiyeessu dandeessu:

- yoo hojjettoota keessaa namni kamiyyuu isin doorsisa, isin arrabse ykn isin miidhe;
- gochi ykn gocha dhabuun qondaala tokkoo miidhaa sirra ga'eera;
- mirgoonni bu'uuraa fi fedhiin bu'uuraa keessan guutamaa hin jiran.

Eegduun Daangaa Naannoo fi Waajjirri Dhimma Lammummaa fi Godaansaa akkaataa komii sirnaa itti dhiheessitan irratti isin beeksisa.

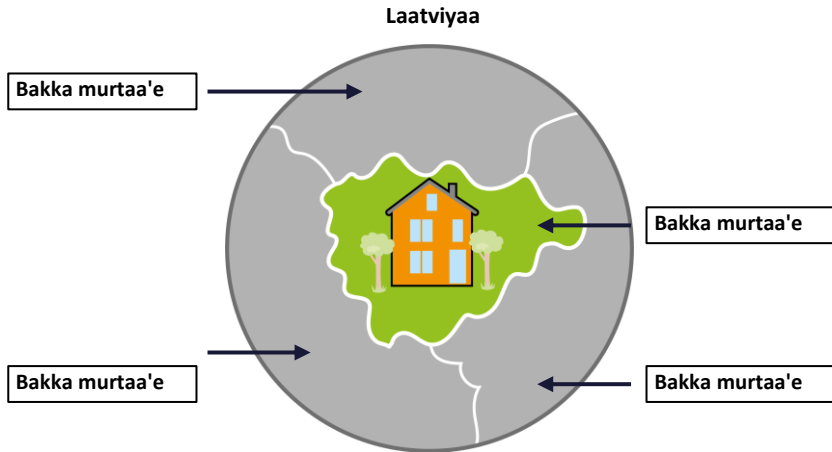
Yeroo hunda aangawoota, dhaabbilee miti mootummaa ykn Ejensii Baqattootaa Dhaabbata Mootummoota Gamtoomanii (UNHCR) odeeffannoo dabalataa gaafachuu dandeessu.

Qabeenya maallaqaa gahaa yoo qabaatte fi abbootiin taayitaa bakka jireenyaa murtaa'e keessa turuu akka qabdu yoo hin murteessine bakka jireenyaa dhuunfaa keessa turuu filachuu dandeessa. Haala kana keessatti, maatii ykn hiriyoota keessan wajjin akka turtanis eeyyamamuu danda'a.

Mootummaan baasii mana jireenyaa dhuunfaa keessa turuuf bahu hin haguugu.

Eegdonni Daangaa Naannoo, naannoo teessuma lafaa murtaa’e tokko keessa turuu akka qabdu murteessuu danda’a. Yeroo sana afaan ati hubatteen barreeffamaan si beeksisu.

Eegdonni Daangaa Naannoo iyyanni eegumsa idil-addunyaa keessan saffisaan akka raawwatamuuf, ykn wiirtuuwwan bakka jireenyaa keessatti bakkeewwan jiran waan jiraniif naannoo kana keessa turuu akka qabdan murteessuu danda’a.

Naannoo kana (naannoo bulchiinsaa) keessatti bilisaan socho’uu ni dandeessu.

Naannoo teessuma lafaa kun sanada keessan irratti iyyataa eegumsa idil-addunyaa ta’uu keessan ibsu ni barreeffama.

Yeroo gabaabaaf naannoo sana gadhiisuun yoo isin barbaachise, Eegdota Daangaa Naannoo eeyyama gaafachuu qabdu. Sababa maatii sirrii, ariifachiisaa fi cimaa ta’eef qofa, ykn yaala fayyaa barbaachisaa naannoo bakka keessa jirtan keessatti hin argamneef qofa akka deemtan gaafachuu dandeessu. Angawoonni gaaffii keessan raggaasisuu fi dhiisuu danda’u.

Gaaffiin keessan yoo fudhatama dhabe, murtii kana ol iyyannoo dhiyeessu ni dandeessu.

Haala keessan irratti hundaa’uun, Eegdonni Daangaa Naannoo bakka murtaa’e (fakkeenyaaf, wiirtuu bakka jireenyaa murtaa’e) keessa turuu akka qabdu murteessuu danda’a.

Bakka murtaa'e sana keessaa daangaa murtaa'een akka baatan isiniif eeyyamama. Bakka murtaa'e sanatti argamuun keessan yeroo yerootti ni sakatta'ama.

Eegdonni Daangaa Naannoo sababoota hedduudhaan kana murteessuu danda’u. Fakkeenyaaf:

- balaan isin baqachuu dandeessan yoo jiraate;
- biyyi biraa iyyata kooluugaltummaa keessan qorachuuf itti gaafatamummaa yoo qabaate fi aangawoonni akka isin miliquu dandeessan yoo yaaadan;
- eeyyama malee biyya kana baatanii, deebifamtanii garuu ammas carraan miliquu yoo jiraate.

Eegdonni Daangaa Naannoo murtee kana afaan isin hubattaniin barreeffamaan isin beeksisu. Murtee kenname yoo hin kabajne waa’ee mirga keessan, dirqama keessanii fi wanta badaa dhufu isinitti himu.

Murtii kana irratti ol iyyannoo dhiyeessu dandeessu.

Yeroo murtaa'eef bakka biraa turuu akka dandeessan Eegdonni Daangaa Naannoo gaafachuu dandeessu. Angawoonni gaaffii keessan raggaasisuu fi dhiisuu danda’u. Gaaffiin keessan yoo fudhatama dhabe, murtii kana ol iyyannoo dhiyeessu ni dandeessu.

Xiyyeeffannoo! Murtee bakka murtaa’e kana keessa turuu fi daangaawwan kaa’aman yoo hin kabajne, akkasumas balaan deebitanii baqachuu dandeessan yoo jiraate, hidhamuu dandeessu.

➤ HAALOTA ITTI IYYATAAN TO'ANNOO JALA OOLUU DANDA'U

To'atamuua jechuun bakka murtaa’aa bilisaan bahuu hin dandeenye keessa kaa’amuu jechuudha. Aangawoonni sababa sirrii ta'e qabaachuu qabu. Dhimma keessan irratti filannoo biraa akka hin danda’amne mirkaneeffachuu qabu. Eegdonni Daangaa Naannoos osoo hin murteessiin dura haala dhuunfaa keessanii yaada keessa galchu.

Sababoonni to'atamuu fakkeenyaaf:

- dhimmoota barbaachisoo iyyata kooluugaltummaa keessanii (fakkeenyaaf eenyummaa keessan) osoo hin to'atamiin mirkanaa’uu hin danda’an;
- dirqama bakka murtaa’e tokkotti turuu yoo hin kabajne, balaan deebitanii miliquu fi aangawoonni isin argachuu yoo hin dandeenye;
- murtii gara EU + biyya iyyata kooluugaltummaa keessan qorachuuf itti gaafatamummaa qabdutti akka jijjiiramtan argattan fi jijjiirraa dura balaan isin baqattan jira;
- balaa nageenyaa yoo fiddan.

To'annoo jala yoo oolfamtan, murtii sanatti ol iyyannoo dhiyeessu dandeessu. Deeggarsaa fi bakka bu'ummaa seeraa bilisaa gaafachuu dandeessu.

DIRQAMOONNI SIMANNAA KEESSAN MAALI?

Dirqamoonni raawwachuu qabdan keessaa muraasni kanneen armaan gadiiti.

- ✔ Seera biyya kanaa hordofuu.
- ✔ Laatviyaa keessa turaa, eeyyama aangawoota malee gara biyya EU+ kan biraatti hin imaliinaa.
- ✘ Naannoo teessuma lafaa (naannoo bulchiinsaa) ykn bakka addaa, akka aangawoonni jedhanitti, turuun isin irraa eegamu, hayyama malee hin ba'inaa.
- ✔ Aangawoota waliin guutummaatti tumsaa fi qajeelfama isaanii hordofaa.
- ✔ Seera bakka jiraattanii kabajuu.
- ✔ Jiraattota biroo, hojjetootaa fi namoota biroo kabajuu.
- ✔ Waa'ee qabeenya maallaqaa keessan Eegdota Daangaa Naannoo fi Waajjira Dhimma Lammummaa fi Godaansaa beeksisaa.
- ✔ Yeroo hunda akka isin argataniif Eegdota Daangaa Naannoo fi Waajjira Dhimma Lammummaa fi Godaansaa waa'ee teessoo fi odeeffannoo qunnamtii ammaa (lakkoofsa bilbilaa, iimeelii), fi jijjiirama kamiyyuu beeksisaa.

▶ DIRQAMOOTA KEESSAN YOO HIN BAHANNE MAALTU TA'A?

Eegdonni Daangaa Naannoo fi Waajjira Dhimma Lammummaa fi Godaansaa haala keessan ni madaalu akkasumas gosa deeggarsa tokko tokko hir'isuuf ykn haquuf murteessuu danda'u.

Eegdonni Daangaa Naannoo fi Waajjira Dhimma Lammummaa fi Godaansaa waa'ee murtii akkasii barreeffamaan isin beeksisuu fi deeggarsa kam akka hir'isan ykn akka haqan ni ibsu.

Xiyyeeffannoo!

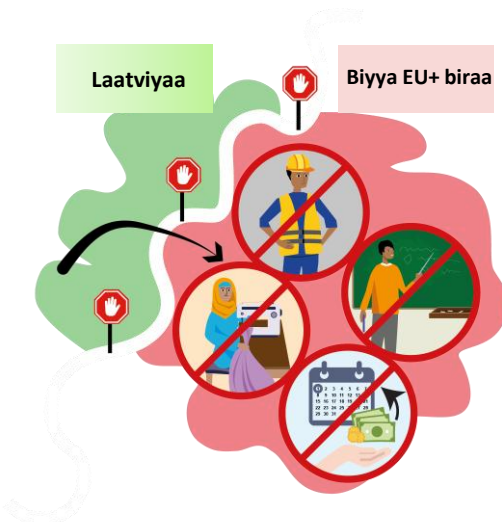
Deeggarsa xiqqaa argachuu dandeessu, fakkeenyaaf, yoo:

- eeyyama malee naannoo teessuma lafaa ykn bakka addaa aangawoonni turuu qabdu jedhan sana ni deemu;
- aangawootaaf tumsa hin gootan ta'e;
- waa'ee qabeenya maallaqaa keessan sobdan;
- seerota bakka turaa jirtanii yoo cabsitan;
- duraanuu biyya EU+ kan biraatti kooluugaltummaaf iyyattanii biyya sana keessaa baatan ta'e;
- hayyama malee wiirtuu bakka jireenyaa koolugaltootaa keessaa ni baata;
- teessoo, lakkoofsa bilbilaa ykn teessoo iimeelii amma qabdu kennuu dadhabde.

Jeequmsa yoo raawwatte, namoota biroo yoo doorsifte ykn seera bakka bultii irra deddeebitee ykn cimaa ta'een yoo cabsite **deeggarsa argachaa jirtu dhabuu dandeessu**. Haala kana keessatti poolisiin illee akka gidduu seenuuf waamamuu danda'a.

➤ EYYAMA AANGAWOOTAA MALEE GARA BIYYA EU+ BIRAATTI YOO IMALTAN MAALTU TA'A?

Laatviyaa:

- adeemsi kooluugaltummaa keessan dhaabbachuu danda'a.

Biyya EU+ eeyyama malee itti imaltan keessatti: .

- angawoonni eeyyama malee biyya deemtan sanatti isin deebisuuf murteessuu danda'u

Yerooma aangawoonni murtee isin deebisuu isin beeksisan irraa eegalee, mirga murtaa'e argachuu hin dandeessan, fakkeenyaaf:

- tajaajilaa fi gosoota deeggarsa hedduu hin argattan;
- hojjechuun isiniif hin hayyamamu;
- barnoota afaanii ykn barnoota ogummaa haaraa barachuuf kennamu irratti akka argamtan hin eeyyamamu.

➤ GARA BIYYA EU+ EYYAMA MALEE KEESSAA BAATANITTI YOO DEEBISTANII ERGAMTAN MAALTU TA'A?

Aangawoonni bakka murtaa'e tokko keessa turuu akka qabdan murteessuu danda'uakkasumas yeroo hunda argamuun keessan ni sakatta'ama. Daangaa murtaa'e qabattanii giddugalicha keessaa bahuu ni dandeessu.

MURTOO AANGAWOOTAA OL IYYACHUU DANDEESSU

Eegdonni Daangaa Naannoo ykn Waajjira Dhimma Lammummaa fi Godaansaa akka iyyataatti mirga keessan daangessuuf yoo murteessan fi kun haqa qabeessa miti jettanii yoo amantan murtii sanatti, **ol iyyannoo dhiyeessu dandeessu.**

Eegdonni Daangaa Naannoo ykn Waajjira Dhimma Lammummaa fi Godaansaa yoo murteessan ol iyyannoo dhiyeessu dandeessu:

- bakka jireenyaa fi deeggarsa simannaa biroo argachuuf mirga hin qabdan;
- deeggarsa simannaa isiniif kenname hir'isuuf ykn haquuf;
- yeroodhaaf naannoo bakka murtaa'e tokko dhiistanii akka hin deemne ykn bakka murtaa'e tokko;
- bakka murtaa'e tokkotti turuuf dirqama qabdu (fakkeenyaaf giddugala simannaa murtaa'e keessatti) akkasumas daangaa murtaa'e qabattanii bahuu dandeessa;
- si tursiisuuf.

Hayyama aangawoota malee gara biyya EU+ kan biraa yoo deemtan fi mirga simannaa murtaa'e achitti yoo dhabdan, murtii kana biyya sana keessatti ol iyyannoo dhiyeessu dandeessu.

Eegdonni Daangaa Naannoo ykn Waajjirri Dhimma Lammummaa fi Godaansaa Laatviyaa haala fuula 20 irratti ibsame irraa kan ka'e deeggarsa galmee siif kennamu hir'isuuf ykn haquuf yoo murteesse, mirga murtaa'e ni qabaatta. Fakkeenyaaf, doktora ykn narsii ilaaluu, kunuunsa fayyaa argachuu, akkasumas deeggarsa bifa murtaa'e kan akka nyaataa, meeshaalee qulqullinaa fi bakka jireenyaa, akka aanga'oonni murteessan argachuu ni dandeessa. Gosti deeggarsa haala dhuunfaa fi fedhii keessan irratti hundaa'a.

Angawoonni biyya EU+ eeyyama malee itti deemtan deeggarsa simannaa isiniif kenname haquuf yeroo murteessan, gosti deeggarsa ammallee argattan haala dhuunfaa fi fedhii keessan irratti hundaa'a.

➤ DEEGGARSA SEERAA ARGACHUU DANDEESSU

Murtoo aangawoonni mirgoota simannaa keessan daangessuuf murteessan irratti abbaa murtii duratti ol iyyachuu yoo barbaaddan, deeggarsa seeraa fi bakka bu'ummaa bilisaa argachuu dandeessu, kunis haala keessan irratti hundaa'a.

Kana jechuun gorsaan seeraa ykn abukaatoon isin gargaara. Gorsitoonni seeraa ykn abbootiin seeraa abbaa murtii duratti gargaarsa seeraa siif kennu, dantaa keessan falmuu fi aangawootaa fi abbaa murtii irraa walaba ta'u.

Akkasumas gorsaa seeraa ykn abukaatoo baasii mataa keessaniin mariisisuu dandeessu.

Eegdonni Daangaa Naannoo fi Waajjira Dhimma Lammummaa fi Godaansaa akkaataa murtii tokko irratti ol iyyannoo itti dhiyeessitan isin beeksisu.

Yeroo hunda deeggarsa seeraa fi bakka bu'ummaa bilisaa jiru dabalatee odeeffannoo dabalataa aangawoota, dhaabbilee miti mootummaa ykn UNHCR gaafachuu dandeessu.

IBSA QUNNAMTII

Gaaffii yoo qabaattan ykn yeroo turtii keessanitti deeggarsa yoo barbaaddan, hojjetootatti dubbachuu dandeessu:

wiirtuu galmee

Eegduu Daangaa Naannoo

Teessoo: Rūdolfi iela 5, Riga

bilbila: +371 67913300

iimeelii: pasts@rs.gov.lv

<https://www.rs.gov.lv/>

Waajjira Dhimma Lammummaa fi Godaansaa

Teessoo: Čiekurkalna 1. līnija 1, k-3, Riga

bilbila: +371 67209400

iimeelii: pasts@pmlp.gov.lv

<https://www.pmlp.gov.lv/>

Dhaabbilee kanas qunnamuu dandeessu, gaaffilee kanneeniif:

deeggarsa fayyaa

Tajaajila Fayyaa Biyyaalessaa

Teessoo: Cēsu iela 31 k-3, seensa 6, Riga

bilbila: +371 80001234

iimeelii: nvd@vmnvd.gov.lv

<https://www.vmnvd.gov.lv>

deeggarsa xiin-hawwaasummaa

Sararri bilbilaa muddama bilisaa tokkummaa: 116 123

Ga'eessotaaf deeggarsa saayikoo-miiraa kennuudhaaf kan qophaa'e, akkasumas ogeessa xiin-sammuu waliin gorsa bilisaa argachuuf carraa kan kennudha.

Deeggarsi afaan Laativyaa, Ingiliffaa fi Raashiyaatiin ni argama.

Bilbila: 116 123

gora seeraa, deeggarsaa fi bakka bu'ummaa

Bulchiinsa Mana Murtii

Teessoo: Antonijas iela 6, Riga

bilbila: +371 67063800

iimeelii: pasts@ta.gov.lv

<https://www.ta.gov.lv/>

**UNHCR (Ejensii
Baqattootaa Dhaabbata
Mootummoota
Gamtoomanii)**

Teessoo: Antonijas iela 9, Riga

bilbila: +46 10 101 28 00

iimeelii: swest@unhcr.org

<https://www.unhcr.org/>

**Faawundeeshinii Ida'amuu
Hawaasaa
Mana Dhaabbii Tokko**

Teessoowwan wiirtuu tajaajila maamiltootaa Mana Dhaabbii Tokko:

- Raiņa bulvāris 15, Riga, bilbila: +371 26959706
 - Rožu iela 6, Līpāja, bilbila: +371 22811020
 - Ģimnāzijas iela 11, Daugavpils, bilbila: +371 29557630
- <https://livelatvia.lv/>

**Giddugala Mirga
Namoomaa Laativyaa**

Teessoo: Alberta iela 13, Riga

bilbila: +371 67039290

imeelii: office@humanrights.org.lv

<https://cilvektiesibas.org.lv/>

Yoo haala fayyaa hatattamaa qabaattan ykn balaa keessa jirtan lakkoofsa hatattamaa kana bilbiluu dandeessu:

tajaajila yaalaa hatattamaa fi poolisii: 112

YAADANNOO KOO

Barruun kun kaayyoo odeeffannoo qofaaf kan qophaa’edha. Ofii isaatii mirga ykn dirqama hin uumu. Ejensiin Koolugaltummaa Gamtaa Awurooppaa (EUAA) qaama ijoo meeshaa kanaa kan kenne yoo ta’u, barruu kana baay’isuu fi jijjiiruun Biyyoota Miseensota Gamtaa Awurooppaa qofaaf EUAA tiinn eeyyamameera. EUAA odeeffannoo barruu kana keessatti Biyya Miseensa Gamtaa Awurooppaatiin itti dabalaman sirrii ta’uu, qabiyyee, guutummaa, seera qabeessummaa ykn amanamummaa isaatiif itti gaafatamummaa hin fudhatu EUAA nis ta’e namni EUAA bakka bu’ee hojjetu kamiyyuu odeeffannoo barruu kana keessatti argamutti fayyadamuu danda’uuf itti gaafatamummaa hin qaban.